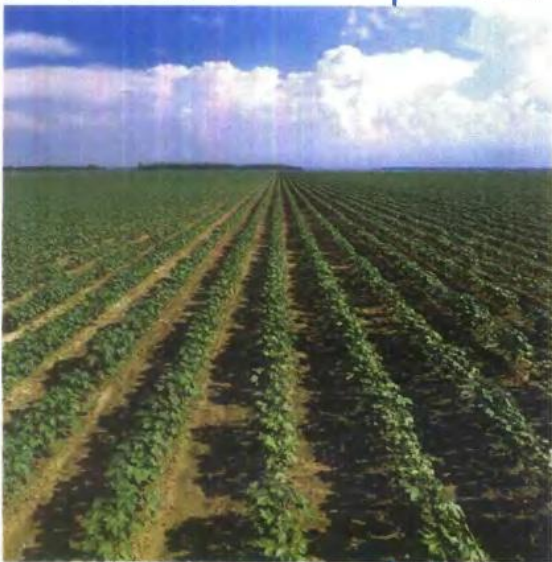

Περισσότερες βιταμίνες και ιχνοστοιχεία

ΤΑ βιολογικά προϊόντα είναι εξαιρετικά ασφαλή, καθώς ελέγχονται στο σύνολό τους πριν φτάσουν στον καταναλωτή, δεν περιέχουν επιβλαβείς για την υγεία και το περιβάλλον χημικές ουσίες, όπως ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα ή χημικά λιπάσματα. Περιέχουν περισσότερες βιταμίνες και ιχνοστοιχεία σε σύγκριση με τα προϊόντα συμβατικής καλλιέργειας. Έχουν χαμηλότερη περιεκτικότητα σε νερό, με αποτέλεσμα τα θρεπτικά στοιχεία να βρίσκονται σε μεγαλύτερη συγκέντρωση στα εδάφιμα μέρη των φυτών. Είναι λιγότερο επεξεργασμένα και συνεπώς πιο αγνά. Η ακτινοβολία καθώς και άλλες διεργασίες, δεν επιτρέπονται. Δεν περιέχουν γενετικά τροποποιημένα συστατικά. Στη βιολογική γεωργία δεν επιτρέπεται η χρήση συστατικών από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Έχουν λιγότερα πρόσθετα, καθώς πολλά πρόσθετα που είναι επικίνδυνα για την υγεία δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται στα βιολογικά προϊόντα. Έχουν λιγότερα αντιβιοτικά (τρόφιμα ζωικής προέλευσης). Τα ζώα βιολογικής εκτροφής αναπτύσσονται σε συνθήκες που έχουν στόχο να μεγιστοποιήσουν την υγεία και την ευημερία των ζώων μέσω της διατήρησης υψηλής ποιότητας και ισορροπημένης διατροφής, καθώς και ένα περιβάλλον που ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους. Ακόμη, τα ζώα βιολογικής εκτροφής έχουν καλύτερη υγεία, με αποτέλεσμα να απαιτούνται λιγότερα κτηνιατρικά φάρμακα. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα βιολογικά προϊόντα για ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, όπως τα παιδιά και τους ηλικιωμένους, καθώς παρέχουν τα απαραίτητα στοιχεία για διαβίωση και ανάπτυξη, χωρίς να περιέχουν τοξικούς και μεταλλαξιογόνους παράγοντες.

Η κρίση βάζει... φρένο και σ

Θύματα της οικονομικής ύφεσης εκατοντάδες βιοκαλλιεργητές που βλέπουν πολύ συχνά φρούτα και τρόφιμα που παράγουν να μένουν... στο ράφι

Του Θ. Ρέλλου

Τα τελευταία δύο τουλάχιστον χρόνια η χώρα μας γνωρίζει μια πρωτοφανή οικονομική ύφεση, που καταποντίζει δεκάδες τομείς οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας. Όπως, λοιπόν, ο τομέας της γεωργίας και της καλλιέργειας βρίσκεται σε κρίση, έτσι και η καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων φαίνεται πως... κωλαίνει.

Στην Αττική, μάλιστα, όπου δραστηριοποιούνται εκατοντάδες βιοκαλλιεργητές, η κατάσταση δε θα μπορούσε να ξεφύγει από αυτόν τον θλιβερό κανόνα. Παρά το γεγονός πως τα βιολογικά προϊόντα είναι γνωστά τόσο για τη θρεπτική τους αξία, όσο και για τη γενικότερη ποιότητά τους, αυτό δεν είναι αρκετό για τους παραγωγούς, οι οποίοι βλέπουν πολύ συχνά τα φρούτα, τα λαχανικά και τα υπόλοιπα προϊόντα που παράγουν να μένουν... στο ράφι.

Αδυναμία της αγοραστικής δύναμης του κόσμου, αλλά και έλλειψη βοήθειας από τη μεριά του κράτους

Με το... σταγονόμετρο

Όπως επισμαίνουν οι περισσότεροι βιοκαλλιεργητές, ο τομέας της βιοκαλλιέργειας πλήττεται σε σοβαρό βαθμό από τη γενικότερη οικονομική κρίση, στο πλαίσιο της μεγάλης ύφεσης που γνωρίζει η αγορά. Στην Ανατολική Αττική για παράδειγμα, δραστηριοποιούνται περίπου 20 καλλιεργητές βιολογικών προϊόντων, κυρίως στις περιοχές του Μαραθώνα, της Νέας Μάρκρης, των Σπάτων και του Μαρκόπουλου και οι οποίοι αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα. Ο λόγος φυσικά δεν είναι άλλος από την αδυναμία της αγοραστικής δύναμης του κόσμου αλλά και από την έλλειψη βοήθειας από τη μεριά του κράτους. Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι βιοκαλλιεργητές στα Μεσό-

γεια, είναι και η έλλειψη λαϊκών αγορών, καθώς παρά το γεγονός ότι στο παρελθόν μπορούσαν να εκθέτουν τα προϊόντα σε υπαίθρια αγορά στο Μαρκόπουλο, αυτό πλέον δε γίνεται, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές που επιθυμούν να αγοράσουν βιολογικά προϊόντα, να πρέπει να μεταβαίνουν στον Γέρακα ή ακόμη και στην Κηφισιά. Όπως υποστηρίζουν πολλοί βιοκαλλιεργητές, τα βιολογικά προϊόντα έχουν υψηλό κόστος παραγωγής, ενώ οι βιοκαλλιεργητές δεν έχουν πάρει καμία επιδότηση.

Αντικατάσταση χημικών ουσιών με άλλες που βρί

Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ καλλιέργεια είναι μια μέθοδος καλλιέργειας η οποία ελαχιστοποιεί ή αποφεύγει πλήρως τη χρήση συνθετικών λιπασμάτων και ζιζανιοκτόνων, ρυθμιστών ανάπτυξης των φυτών, ορμονών, καθώς και πρόσθετων ουσιών στις ζωοτροφές. Οι βιολογικοί καλλιεργητές βασίζονται σε αμειψισπορά (εναλλαγή φυτών για συγκομιδή), υπολείμματα συγκομιδών, αγρανάπαυση, ζωικά λιπάσματα (κοπριά) και μηχανικά

καλλιέργεια για τη διατήρηση της παραγωγικότητας του χώματος, τον εμπλουτισμό του με θρεπτικές ουσίες για τα φυτά καθώς και για τον έλεγχο των ζιζανίων, εντόμων και παράσιτων. Το κύριο ζήτημα της βιολογικής καλλιέργειας είναι η αντικατάσταση συνθετικών χημικών ουσιών με άλλες που βρίσκονται στη φύση. Αντί συνθετικών φυτοφαρμάκων χρησιμοποιούνται οργανικά φυτοφάρμακα, όπως για παράδειγμα το Βt, το

ια βιολογικά προϊόντα

σκοντα στη φύση

πύρε
γνέ
νικέ
μένο
ζουν
των
χημ
αλυσ
δα μέ
ο άν
ρωπος

ρο και η ροτενόνη. Οι βιολογικοί καλλιεργητές υποστηρίζουν ότι οι συγκεκριμένες οργανοσυσίες είναι βιοδιασπώμενες και άρα δεν εν στο τελικό προϊόν. Αντίθετα, υποστηρίζουν στα χέρια τους έρευνες ανεξάρτητων πιστημών, ότι πολλά από τα συνθετικά παράμεινον αδιάσπαστα στην τροφική αλυσίδα μέχρι τον τελικό καταναλωτή, που είναι ο άνθρωπος.

Η πιστοποίηση βιολογικών προϊόντων είναι απαραίτητη, μέσα από τον νόμο, για την χρήση του όρου «βιολογικό». Την πιστοποίηση την εφαρμόζουν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τα οποία ονομάζονται «Πιστοποιητικοί Οργανισμοί» και υπόκεινται στο υπουργείο Γεωργίας, έναντι αμοιβής. Το ζήτημα της πιστοποίησης έχει προκαλέσει πολλές συζητήσεις στους κόλπους των βιολογικών καλλιεργητών, καθώς πολλοί πιστεύουν ότι με τη δημιουργία αυτού του προτύπου, προστατεύεται και ελέγχεται το τελικό προϊόν, ενώ υπάρχουν και αρκετοί που είναι πιο επιφυλακτικοί, καθώς η εμπλοκή ιδιωτών δεν είναι σύμφωνη με τις απόψεις τους. Τέλος, μια άλλη κριτική που ασκείται είναι ότι μέσα από το χρηματικό αντίτιμο, που απαιτείται για την απόκτηση της πιστοποίησης, αυξάνει περισσότερο η τιμή των βιολογικών προϊόντων.

Τα ηθικά και ιδεολογικά κίνητρα των βιολογικών καλλιεργητών θα πρέπει αναγκαία να παίζουν έναν συμπληρωματικό ρόλο. Αναμφίβολα η προοπτική ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας, μέσα στα σημερινά πλαίσια, αντιμετωπίζει ορισμένα τεράστια προβλήματα, τα οποία συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την περιορισμένη ανταγωνιστικότητα της βιολογικής γεωργίας χωρίς την αναγκαία κοινωνική και κρατική παρέμβαση, με το γεγονός ότι, λόγω των υψηλότερων τιμών τους, τα προϊόντα της βιολογικής γεωργίας απευθύνονται κατά κανόνα σε καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων και ενός υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης και ενημέρωσης και τέλος με το τεράστιο πρόβλημα της πιστοποίησης και του ελέγχου, τόσο των προϊόντων της βιολογικής γεωργίας, όσο και των βιολογικών προϊόντων φυτοπροστασίας.

Σε κίνδυνο οι βιοκαλλιέργειες

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ και η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων αυξάνουν συνεχώς σε όλες τις χώρες του δυτικού κόσμου. Ειδικά στην Ευρώπη έχει παρατηρηθεί μια πολύ απότομη αύξηση στην κατανάλωση προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας. Στην Ελλάδα έχει καθιερωθεί σε μερικές πόλεις ο θεσμός της «λαϊκής αγοράς βιολογικών προϊόντων» παράλληλα με τις παραδοσιακές λαϊκές αγορές. Όμως, πολλοί άνθρωποι αναγνωρίζουν ότι η βιολογική καλλιέργεια, έπειτα από 30 χρόνια ύπαρξης, βρίσκεται αυτόν τον καιρό σε ένα κρίσιμο κομβικό σημείο.

Δομές υποστήριξης

Παρόλη την ανάπτυξη της αγοράς βιολογικών προϊόντων την τελευταία δεκαετία, το μέλλον των μικρών και αυτόνομων αγροτών (βιολογικών ή μη) βρίσκεται σε κίνδυνο. Οι δομές υποστήριξης των μικρών αγροτών έχουν αρχίσει να αποδυναμώνονται, ενώ αντίθετα υποστηρίζονται συστήματα παραγωγής μεγάλου αριθμού προϊόντων, μέσα από μεγάλες εκτάσεις ή/και εργοστασιακή γεωργική ή κτηνοτροφική παραγωγή. Η επέκταση της βιολογικής γεωργίας θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυση της οικολογικής κρίσης και στην αναβίωση του περιβάλλοντος, στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, στον περιορισμό της εξάρτησης των αγροτών από την αγορά εισροών, στην αυξανόμενη αξιοποίηση οργανικών ή φυσικών εισροών και τοπικής τεχνογνωσίας και στη διατήρηση παραγωγικών πρακτικών που προσδιδιάζουν στο φυσικό περιβάλλον και συνδέονται με τις ιδιαιτερότητες και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά κάθε χώρας. Οι αποδόσεις των βιολογικών καλλιεργειών είναι συνήθως μικρότερες των αντίστοιχων συμβατικών καλλιεργειών και τα οικονομικά προβλήματα είναι αυξημένα κατά την περίοδο μετάβασης από συμβατικές σε βιολογικές καλλιέργειες. Επειδή, όμως, το κόστος εισροών είναι αρκετά χαμηλότερο στις βιολογικές καλλιέργειες και τα βιολογικά προϊόντα διασφαλίζουν υψηλότερες τιμές (συνήθως 40% ή και περισσότερο των αντίστοιχων λιανικών τιμών των συμβατικών προϊόντων), τα ποσοστά κέρδους και τα εισοδήματα των βιολογικών καλλιεργητών μπορεί να μην απέχουν ουσιαστικά από τα αντίστοιχα των συμβατικών καλλιεργητών. Λόγω του υψηλότερου, πάντως, κόστους ανά μονάδα προϊόντος και του εντονότερου ανταγωνισμού από την πλευρά της συμβατικής, εντατικής γεωργίας, αρκετοί ειδικοί καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η βιολογική γεωργία δεν μπορεί να είναι βιώσιμη με αποκλειστικά οικονομικά κριτήρια.

Κίνητρα

Τα ηθικά και ιδεολογικά κίνητρα των βιολογικών καλλιεργητών θα πρέπει αναγκαία να παίζουν έναν συμπληρωματικό ρόλο. Αναμφίβολα η προοπτική ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας, μέσα στα σημερινά πλαίσια, αντιμετωπίζει ορισμένα τεράστια προβλήματα, τα οποία συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την περιορισμένη ανταγωνιστικότητα της βιολογικής γεωργίας χωρίς την αναγκαία κοινωνική και κρατική παρέμβαση, με το γεγονός ότι, λόγω των υψηλότερων τιμών τους, τα προϊόντα της βιολογικής γεωργίας απευθύνονται κατά κανόνα σε καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων και ενός υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης και ενημέρωσης και τέλος με το τεράστιο πρόβλημα της πιστοποίησης και του ελέγχου, τόσο των προϊόντων της βιολογικής γεωργίας, όσο και των βιολογικών προϊόντων φυτοπροστασίας.